

Erfinrichtingsplan Oostermeeenweg 4 lievelde

Opdrachtgever: dhr. R. Nijhof

Opgesteld door: dhr. M. Nijboer

Deventer 07 december 2015

Inleiding

Aan de Oostermeenweg 4 in Lievelede wordt in het kader van functieverandering naar wonen de bestaande woonboerderij gesplitst in twee wooneenheden. De oorspronkelijke bouwvorm uit 1926 blijft gehandhaafd waarmee het karakter van de boerderij behouden blijft.

Doel van dit plan is om de landschappelijke kwaliteiten van de Oostermeenweg 4 en omgeving te waarborgen door te zorgen voor een goede landschappelijke inpassing van de huiskavel.

Door de aanplant rond het erf ligt de boerderij niet meer kaal in het landschap, maar wordt deze verankerd door solitaire bomen en houtsingels.

Het erfinrichtingsplan bestaat uit de twee onderdelen. Een landschappelijke inpassing en een beplantingsplan.

Landschappelijke inpassing: dit onderdeel heeft als doel om het bouwplan goed in te passen in het landschap. Waar mogelijk versterkt dit plan het landschap. Het inpassingsplan is afgestemd op het landschapstype waar het erf onderdeel van is.

Dit houdt in dat aansluiting is gezocht bij bestaande landschapswaarden van het landschap in de directe omgeving van het erf.

Beplantingsplan: het tweede onderdeel van het erfinrichtingsplan is het beplantingsplan. Om de bebouwing zo goed mogelijk in de omgeving te laten passen is de open ruimte ingericht met bomen, struiken en hogere en lagere planten.

Het beplantingsplan omvat de gehele bouwkegel en de directe omgeving van de kavel.

Bij de keuze voor de planten en bomen is rekening gehouden met de bestaande streekgebonden beplanting in de omgeving van het erf. Door geheel of gedeeltelijk te kiezen voor dezelfde beplanting is een relatie met het omliggende landschap gelegd. Vaak zijn deze soorten ook het meest geschikt voor de grondsoort en de waterhuishouding die hier voorkomt.

Het erfinrichtingsplan sluit aan op het Landschapsontwikkelingsplan van de gemeente Oost Gelre "Groen Licht voor het landschap" (mei 2007).

Situatie

De projectlocatie is gesitueerd aan de Oostermeeenweg 4 en ligt circa 3 kilometer ten oosten van de kern Lieveelde in de gemeente Oost Gelre. De locatie is bebouwd met een woonboerderij (hoofdgebouw) en diverse bijgebouwen. De directe omgeving van de woonboerderij is deels verhard.

Op een traditionele boerenbedrijf was vroeger een duidelijke taakverdeling tussen man en vrouw. Dit is ook terug te zien in de indeling van dit erf. Aan de voorzijde van de boerderij had de vrouw de verantwoordelijkheid. Deze zijde bestaat uit een kleine boomgaard, moestuin en siertuin. Aan de achterzijde werkte de man. De gronden aan de achterzijde zijn dan ook ingericht als grasland ten dienste van het (voormalig) agrarisch bedrijf.

De situatie aan de Oostermeeenweg te Lieveelde

Landschappelijke inpassing

Het erf van de familie Nijhof ligt in een zogenaamd heideontginningslandschap. Deze van oorsprong droge en arme zandgronden zijn in de 19^e eeuw ontgonnen. Sinds de middeleeuwen zijn door overbegrazing van vee woeste gronden en uitgestrekte heidevelden ontstaan. Deze gronden waren van groot belang voor de landbouw. Kenmerkend voor het landschap was de grote openheid en een slingerend padenpatroon richting de nederzettingen.

Het heideontginning landschap kent een aantal kenmerken op het gebied van (erf)beplanting. Deze worden hieronder kort weergegeven:

Heggen en hagen; heggen en hagen kunnen voorkomen rondom voortuinen, boomgaard, moestuin, als perceelsscheiding en/of als scheiding tussen weidepercelen. Rondom weidegronden en boomgaarden werd vaak meidoorn of een gemengde haag toegepast. Voor de (voor)tuin ging echter de voorkeur uit naar (haag)beuk.

Knotbomen of elzensingels in natte delen; langs sloten en in de lagere delen komen knotbomen (veelal wilgen) en elzensingels voor. Het hout werd gebruikt voor diverse doeleinden variërend van stookhout, vervaardigen van manden en/of als hout voor gereedschap of andere doeleinden.

(Hoogstam)boomgaard; in een heideontginning landschap is de boomgaard een veel voorkomend landschapselement. De boomgaard diende als waardevolle voorziening voor de productie van fruit voor eigen consumptie.

Houtsingels in droge delen; op de hoger gelegen en op de drogere delen werden vaak ook houtsingels aangeplant. De soortensamenstelling van deze singels waren anders aangezien ook de groeiplaatsomstandigheden anders waren (droger). Soorten die hiervoor veel werden gebruikt zijn eiken, berk, vuilboom, lijsterbes, hazelaar etc. Dit hout (vooral eik) was geschikt voor de toepassing als waardevol constructiehout voor bijvoorbeeld huizen of schuren.

Solitaire bomen; Op het erf werd er vaak één of meerdere solitaire bomen aangeplant. Dit diende als verfraaiing, maar vanuit de oudheid hebben bomen ook mythologische waarden zoals bescherming van bewoners, verdrijven van kwaad en ongeluk etc. Soorten die hierbij vaak worden gebruikt zijn linde, paardenkastanje, eiken of walnoot.

Onderzoek

Waterschap Rijn en IJssel en buurtbewoners zijn benaderd om te onderzoeken naar de mogelijkheden voor het versterken van landschapselementen in de directe omgeving. De landschapsdeskundige van de gemeente oost Gelre had het idee geopperd om een robuuste houtsingel aan te planten op de aangrenzende gronden van buurtbewoners. Dit blijkt helaas niet mogelijk. Om toch een robuustere houtsingel te realiseren is er vervolgens voor gekozen om de eigen schapenweide voor een gedeelte te verkleinen en een robuustere houtsingel op deze locatie in te passen.

Beplantingsplan

Voor de landschappelijk inpassing is gekozen alle hier boven genoemde elementen toe te passen. Deels zijn ze al aanwezig voor 2011: voorbeeld hiervan is een beukenhaag tussen het perceel in eigendom van de familie Nijhof en het aangrenzende perceel van de buren en een grote eikenbomen die langs het oprit staat. Echter had het erf voor 2011 voor de rest weinig landschappelijke waarde.

Het voornemen tot het splitsen van de woonboerderij dateert van 2013. Vooruitlopend op een definitief besluit van het college van B en W is in de afgelopen twee jaar inmiddels al een deel van de landschappelijke inpassing gerealiseerd.

In de bijgevoegde plankaart is weergegeven welke landschappelijke elementen er totaal vanaf 2011 aangevuld worden. De volgende landschapselementen dienen nog op kort termijn gerealiseerd te worden:

- a) Nummer 6, de robuuste houtsingel aan de achterzijde van het erf;
- b) Nummer 10, de knotbomen aan de voorzijde van het erf, langs de bermsloot.

Toelichting

Een toelichting bij de plankaart. Per nummer, die corresponderen met de nummers op de plankaart, worden alle elementen even benoemd en toegelicht:

1. Het oprit en gedeeltelijke verharding rondom het hoofdgebouw.
2. De siertuin aan de voorzijde van het hoofdgebouw welke grenst aan de openbare weg de Oostermeenweg. Aan de voorgevel zullen drie leilindes worden aangeplant.
3. Grasland (schapenweide), welke een groot deel van het totale erf beslaat.
4. Haag aan de voorzijde van het erf (nieuw geplant) en de al voor 2011 bestaande beukhaag op de erfscheiding met de aangrenzende buurtbewoners.
De haag bestaat uit beuk en haagbeuk.
5. Houtsingel bestaande uit inlands struweel langs de kavelgrens. De houtsingel grenst aan het aanliggende bouwland(mais) van de buren. In totaal zijn circa 432 stuks bosplantsoen geplant. De struweelhaag mag een aantal jaren vrij uitgroeien waarna deze gefaseerd wordt onderhouden door snoei of het afzetten van de haag. De haag is gemengd en bestaat uit o.a. de volgende soorten: meidoorn, vuilboom, zoete kers, wilde lijsterbes, wilde liguster en Spaanse aak, haagbeuk.
6. De nog aan te planten houtsingel die een robuust landschapselement gaat vormen op het erf waardoor het landschap duidelijk versterkt wordt. Naast het versterken van de landschappelijke structuur is deze houtsingel ook van belang als habitat voor kleine zoogdieren, vogels en insecten.
De houtsingel zal gaan bestaan uit een aantal boomvormers (eiken) en daarnaast uit soorten die passend zijn voor het landschap en van meerwaarde zijn voor de fauna, zoals: meidoorn, vuilboom, hazelaar, Gelderse roos, lijsterbes, krent (zie tabel 1).
De singel wordt minimaal 5 meter breed. Er worden minimaal 3 rijen plantgoed aangeplant, met een plantafstand van 1,50 meter tussen de rijen. Planten in groepen van ongeveer 5 van dezelfde soort bij elkaar.
7. Boomgaard bestaande uit diverse soorten hoog- en laagstam fruitbomen met als doel om een traditionele hoogstam boomgaard te ontwikkelen welke passend is voor het landschap van deze streek.

8. Twee grote bestaande Amerikaanse eiken. Deze hebben een beeldbepalende functie door leeftijd en omvang. Hoewel geen inheemse soorten, zijn ze toch beeldbepalend. Verder staat er nog één "oude dame", een inheemse eik.
9. Twee aan te planten lindebomen die de functie van solitaire boom hebben. Daarom staan ze vlak bij de bebouwing in de schapenweide. Er is bewust voor de linde gekozen aangezien dit een traditionele soort is welke daarnaast van grote meerwaarde is voor insecten zoals de honingbij.
10. Knotbomen (wilg of els) welke aan de voorzijde van het erf grenzend naast de bermsloot aan de openbare weg de Oostermeenweg aangeplant gaan worden.

Bepantinglijst (nog aan te planten)

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Minimale aantallen
Knotbomen (wilg of els)	Salix of Alnus	4
Spaanse aak	Acer campestre	50
Haagbeuk	Carpinus betulus	25
Eenstijlige meidoorn	Crataegus monogyna	50
Hazelaar	Corylus avellana	25
Wilde liguster	Ligustrum vulgare	35
Zomereik	Quercus robur	25
Sporkehout of vuilboom	Rhamnus frangula	50
Wilde lijsterbes	Sorbus aucuparia	50
Krent	Amelanchier lamarckii	20
Gelderse roos	Viburnum opulus	30

Tabel 1

Beheer en onderhoud

De eerste jaren hoeft er geen onderhoud plaats te vinden. Als de bepanting gesloten raakt en hol dreigt te worden, dient er te worden verjongd.

Verjonging gebeurt door struiken af te zetten, niet alles in één keer maar bij voorkeur gefaseerd in ruimte en tijd. Dit kan het beste, in het najaar plaatsvinden. Afzetten van de struiken niet te laag (zo'n 20 cm boven de grond).

Na verjonging hoeft er een aantal jaren niets gedaan te worden. Takken die overlast geven kunnen eventueel jaarlijks worden gesnoeid.

Nawoord

Door het uitvoeren van bovenstaand plan zal de kwaliteit van het erf en het direct aangrenzende landschap verbeterd worden ondanks de voorgenomen bouwwerkzaamheden. Door het toepassen van alle traditionele landschapselementen die kenmerkend zijn voor het heideontginningslandschap is de kwaliteit van het landschap op een manier versterkt en verbeterd voor zover dit binnen de eigen grenzen mogelijk is. Om ook het aangrenzende landschap te versterken wordt er een robuuste houtsingel aan de achterzijde aangeplant zodat het geheel nog wat meer body krijgt. Helaas is het niet gelukt om deze singel ook op het aangrenzende perceel door te trekken.